

Vörösmarty Géza abból a családból származott amely a Szózat költőjét adta a nemzetnek. Nagypapa, Vörösmarty Pál, a költő, Vörösmarty Mihály testvére. Édesapja, Vörösmarty László huszárkapitányként Erdélyben szolgált, s 1908-ban született Géza fia is Kolozsvárott élt tizesztendős koráig. Megismerkedésünk után, amikor már — talán mondhatom — atyai barátomat tisztelhettem benne, sokat beszélt nekem Erdély román kézzé kerülésének, és Budapestre való menekülésüknek körülményeiről. 1922-ben azonban ismét a kisebbségi életet választották, mert édesapja — betegsége következtében — felesége birtokára, a Nyitra megyei Nemesdicskére költözött. Így Vörösmarty Géza Pozsonyban fejezte be iskoláit, majd közgazdasági pályán dolgozott. Utolsó munkahelye a híres pozsonyi Tesla gyár volt, innen ment nyugdíjba, 1970-ben.

Már korábban elkezdte a Vörösmarty családra, különösen pedig Vörösmarty Mihályra vonatkozó dokumentumok gyűjtését, de csak később — ahogy elmondta: szinte véletlenül — „jött rá”, hogy írni „tud”, mégpedig nem is akárhogyan. Írásai 1962 óta jelentek meg rendszeresen, először a csehszlovákiai magyar nyelvű lapokban, később Magyarországon is, főként az Élet és Tudományban, a Magyar Nemzetben, a Műszákbán és a Honismeretben. Cikkeire elsősorban az alaposág, az anyaggyűjtés gondossága volt a jellemző. Még hatvan-, sőt hetvenegynéhány esztendősen is — nem éppen egészségesen — újabb és újabb utakra vállalkozott. Mikor Vörösmarty Mihály szabadságharc utáni bujdosásának történetét dolgozta fel, nem röstellte végigjárni szinte az egész útvonalat Cegléd-től Szegeден át Mátészalkáig (Honismeret 1975. 5—6. sz.). Mikor pedig 1984-ben a Nagycenki Múzeum pályázati felhívására az ismeretlen, vagy kevésbé ismert Széchenyi-élmékek nyomába eredt, s egészségi állapota miatt nem tudott bejárni valamennyi általa ismert emlékhelyet, széles körű levelezéssel igyekezett pótolni az utazást. Munkája így is sikeres volt, a pályázat II. díját Ő kapta meg. Legnagyobb lélekzetű műve azonban az *Ősím nyomában* című kézirat, amelyben a Vörösmarty és a velük rokon családok történetével foglalkozik.

Vörösmarty Géza sok fontos adalékkal gazdagította a művelődés-, különösen pedig az irodalomtörténetet. Én azonban elsősorban mégis azt az embert tiszteltem és becslöm benne, aki egy letűnt világ naposabb oldaláról érkezve, az államfordulatot és a társadalmi átalakulást követően — őseihez méltóan — megtalálta a módját, hogy szolgálja a nemzetiségi sorba került közösséget, s munkálkodjék nemzete javára.

Halász Péter

HÍREK

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 16. alkalommal hirdette meg az általános és középiskolák tanulói számára a *Hazánk mezőgazdasága diákkézmmel* című pályázatot. Az idén 319 pályamunka érkezett be, 2979 pályázat általános iskolai tanulótól (200 dolgozat, 2324 rajz, 119 textil, batik és 336 kerámia, kispasztika) és 340 középiskolai dolgozat. Az ország 313 iskolájából mintegy 3500 tanuló vett részt a pályázaton.

1986. május 17-én kiállítás nyílt Budapesten a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban 152 rajzból, 53 textiltől és 111 kispasztikából. A kiállítást megnyitotta és a díjakat átadta *Munkácsy Gyuláné*, a Művelődési Minisztérium osztályvezetője. Az általános iskolák közül a főigazgatói díjat ismét a *Soltvadkerti általános iskola*, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Baráti Körének díját a *Gyáli általános iskola* nyerte el. A középiskolai pályázat eredményhirdetése és díjkiosztása 1986. május 24-én volt. Dr. Bereczki András, a MEDOSZ vezetőség titkára értékelte a pályázatot és adta át a díjakat, többek között a főigazgatói díjat, a *pápai Mezőgazdasági Szakközépiskolának*. A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre díját az *orosházi Kossuth Lajos Mezőgazdasági Szakközépiskola* kapta. Az iskolák pedagógusainak munkáját azzal ismerte el a Magyar Mezőgazdasági Múzeum, hogy azoknak, akik rendszeresen segítettek tanulóikat, évről évre jutalmat is adott.

A pályázat már eddig is jó néhány ezer fiatalal ismertette meg a felfedező, a kutató munka örömeit, ugyanakkor sokan megszerették a pályázaton keresztül a mezőgazdaságot, az élelmiszeripart, az erdészetet és választották élethivatásul. Ez a pályázat egyik fő célja.

A CSEMADOK XXXI. ORSZÁGOS NÉPMŰVÉSZETI FESZTIVÁLJA-nak (május 30—június 1.) rendezvényei közül ez évben Zselizén kívül Léva városának is jutott. Itt rendezték az első napon a *hagyományörző* gyűtések bemutatkozását. A második napon Zselizén, a Schubert parkban lévő színpadon került sor — Csak tiszta forrásból címmel — a Medvesalja és a Barkó vidék táncdal- és szokáshagyományainak bemutatására. Fellelétek a Tavasszi szél vizet áraszt verseny 1985. évi döntőjének győztesei: a himi, a losonci, a csallóköz-kürti női: a nagycéteyi férfi éneklőcsoportok, a peredi és a lukánéi citerások, a Csalló és a Pántlka nevű paraszzenekarok, a kürti és a jókai folklorcsoport, Somoskői Ágnes, Szládecsek Jarka és Ulman Gábor szólisták; az 1985-ös Országos Népművészeti Fesztivál győztes gyermektáncosportjai (a parkányi Kisbójtár és az ekeli Tátika), továbbá a pukanci szlovák folklorcsoport, a magyarországi Bogyszlói Népi Együttes és a Muzikás együttes, Sebestyén Mártával, Karsay Zsigával és Karsay Máriaival; végül vendéglátóként a zselizi Borostyán együttes.

Az utolsó napon került volna sor a Virágbaszított álomok című, néphagyományt felelevenítő és színpadra állított sorozat VI. részére, ezúttal a szőlőtermesztéssel és a sztréttel kapcsolatos szokások, dalok, táncok bemutatására. Eppen egy tucat folklorégyüttes működött volna közre ebben a nagyvadású színpadi jelenetben Szlovákia magyarlakta vidékeinek majd minden tájáról — hanem az eső miatt sajnos félbe kellett szakítani. Még a délutáni gálaműsort is fedél alatt kellett megrendezni a rossz idő miatt.

Aligha túlzunk, ha ennek a fesztiválnak a legkiemelkedőbb rendezvényeként a *Dél-Szlovákia lakástextiljai* című kiállítást említjük, amelyet Jókai Mária és Méry Józsefné rendezett, s amely sajnos mindössze két napig volt látható, pedig legalább a környékbeli iskolák diákjai számára érdemes lett volna még néhány napra meghagyni. A kiállítás bemutatta Szlovákia minden magyar vidékének textilanyagát, színvonalas rendezésben, jól dokumentálva. A hat teremben hét nagyobb tájegység anyagát láthattuk: a *Mátyusföldét*, ahol a leghamarabb hagyták abba az asszonyok a szövést; a *Zohoralját* (a fehér gyász emléket őrző ún. *rájogó lepedővel*); *Medvesalját*, ahol a palócok még az 1950-es években is szöttek; *Gömörét* (érdekesek a virágminták mellett az *emberes* motívumok); a *Losonc környéki* asszonyok — erős szlovák hatással; az egykori Bars és Hont megyéét (legérdekesebbek az ágylepedők); végül az *Abauj*: *Bodrogköz- és Ungvidékről* való anyagot, amelynek sajátossága az ún. *asztriszóvés*. A kiállítás egyik fontos tanulsága, hogy ahol sokáig — egészen a XX. század közepéig — élő szóvak volt a szövés, ott elterjedtebb az új stílusú motívumok, ahol pedig hamarabb felhagytak vele, ott az archaikusabb díszítőelemek az általánosak. A népi textilak használatra főként a lakodalmakban, a temetésekkor, esetleg a szülőőgnél élt a legtovább.

A kiállítás teljes anyaga terepről származik és sajnos oda is kerül vissza. Ilyenkor érezzük igazán a már oly régóta igényelt szlovákiai magyar múzeum hiányát. Abban lenne ugyanis a helye ennek az egész, paratlan értékű textilgyűjteménynek. (H. P.)